

KÖYHYYSVIKKO-raportti

Tapio Ollikainen, sosionomiopiskelija DIAK

Suomen Köyhyyden vastaisen verkoston EAPN-Finin ja Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston valtakunnallinen Köyhyysviikko järjestettiin 10.–16.11. 2025 nyt toisen kerran. Viikon tavoitteena on aktivoida keskustelua köyhyydestä. Köyhyysviikolla järjestettiin useita tapahtumia, joista alla lyhyesti lisää.

Kampanjamateriaaleja jaettiin sosiaalisen median kanavilla tänäkin vuonna runsaasti. Facebookissa Köyhyysviikon materiaalit ja kannanotot keräsivät eri järjestöjen, seurakuntien ja toimijoiden sivuilla satoja tykkäyksiä.

”Ruoka-apu ei ole vain ravintoa. Se on myös kohtaamista.”

Köyhyysviikon avasi Suomen Punaisen Ristin Ruoka-avun ajankohtaiswebinaari maanantaina 10.11.2025. Webinaarin osallistui 130 kiinnostunutta. Tilaisuudessa todettiin, että ihmisillä on nyky-Suomessa entistä vähemmän rahaa käytössään jopa ruokaan. Tilanne johtuu muun muassa työttömyyden lisääntymisestä, elinkustannusten noususta ja etuuksien leikkaamisesta. Webinaarissa käytiin läpi mm. erilaisia haavoittuvuuksia ihmisten elämäntilanteissa, pohdittiin kotitalouksien velkaantumista ja esiteltiin koulujen ylijäämäruoan jakelua sekä Kotkassa kohtaamispaikkana toimivaa Kohtaamisten keittiötä. Ruoka-aputilanteessa katsottiin erityisen tärkeäksi luoda ihmisille arvostava, tervetullut, vastikkeeton ja kaikin puolin turvallinen tila. Kohtaamisten keittiössä käy jopa 300–400 henkeä päivittäin, paikan osallisuuskoordinaattori **Inka Setälä** kertoi. Ruoka valmistetaan lahjoitetuista tarvikkeista yhdessä ja se syödään yhteisissä pöydissä. Palautteen mukaan Kohtaamisten keittiön toimintamalli lisää osallisuutta, yhteisöllisyyttä, vertaisuutta ja toimijuutta. ”Ruoka tuo ihmiset yhteen. Ruoan äärellä jaetut hetket ovat arvokkaita, sillä ne kertovat siitä, ettei kukaan ole yksin. Yhdenvertaisuus ei ole täällä vain sana”, Setälä kertoi yhtenä kävijäkommenttina.

”Jotta kukaan ei velkaantuisi opiskelunsa vuoksi”

Maanantaina 10.11.2025 Kaapelitehtaalla keskusteltiin opiskelijaköyhyydestä. Keskustelua heräsi varsinkin nykyhallituksen leikkauksista opiskelijoiden toimeentuloon sekä opintotuen lainapainotteisuudesta. Nuorisotyöttömyys ja korkeakoulutettujen työttömyys on Suomessa lisääntynyt, ja se vaikuttaa nuorten tulevaisuususkoon sekä haluttomuuteen ottaa lainaa. Opiskelijajärjestöt haluaisivatkin palata lainattomaan opintotukeen, jotta kukaan ei opiskelun vuoksi velkaantuisi ja jotta opiskelu olisi kaikille mahdollista taloudellisesta taustasta

riippumatta. Käynnissä olevasta opintotuen kokonaisuudistuksesta opiskelijat toivovat parannusta tilanteeseen. Tilaisuuden järjestivät SYL ja SAMOK. Keskustelemassa olivat Tom-Henrik Sirviö STTK:sta, Sanni Lehtinen Nyyti ry:stä sekä köyhyyttä kokeneita opiskelijoita.

Köyhyys kasautuu herkästi yhden vanhemman perheille

Tiistaina 11.11.2025 Pelastakaa lapset ry:n -webinaarissa keskusteltiin lapsiperheköyhyydestä. Webinaariin osallistui 110 ihmistä, ja tilaisuudessa keskustelua alustivat Kelan, Pohteen ja Lastensuojelun keskusliiton asiantuntijat sekä YVPL:n Tsempparit -nuortenryhmän jäsenet.

OECD:n lapsiperheköyhyysvertailussa Suomi on vasta sijalla 26. Yksi keskeinen haaste meillä on köyhyyden kasautuminen yhden vanhemman perheille.

Webinaarissa YVPL:n eli Yhden Vanhemman Perheiden Liiton Tsempparit- nuortenryhmän jäsenet avasivat vähävaraisten perheiden arkea: Moni lapsi Suomessa menee tyhjällä vatsalla nukkumaan, kun perheellä ei ole varaa lämpimään ruokaan iltaisin. Moni lapsi ei voi rahapulan vuoksi harrastaa eikä osallistua kaikkiin koulun yhteisiin menoihin, mikä lannistaa ja tuottaa ulkopuolisuuden tunteita. Vähävaraisen perheen nuori ei aina uskalla unelmoida eikä näe tulevaisuuttaan positiivisena.

”Älkää antako enää yhdenkään lapsen lapsuuden mennä hukkaan”, nuortenryhmäläiset toivoivat.

Lapsiperheköyhyyden lieventämiseksi webinaarissa löytyi paljon keinoja alkaen kuntapäätösten järjestelmällisestä lapsivaikutusten arvioinnista maksuttoman toiminnan ja vapaa-ajan tilojen tarjoamiseen eri-ikäisille.

”Jos halua olisi, säällisiin elinolosuhteisiin keksittäisiin keinot”

Köyhyyttä kokeneet ja kansanedustajat samassa pöydässä -keskustelutilaisuus pidettiin keskiviikkona 12.11.2025 jo seitsemättä kertaa. Tilaisuuden järjestivät EAPN-Fin, SOSTE, Ihmisoikeusliitto, Työttömien Keskusjärjestö ja Kirkkohallitus. Paikan päällä oli 50 ja etänä 187 kiinnostunutta kuulijaa.

Ensimmäisessä paneelikeskustelussa etenkin työttömyysturvan suojaosan poistoa pidettiin laajasti isona virheenä hallitukselta. Tämän muutoksen myötä osa-aikaista ja keikkaluonteisia töitä ei aina kannata ottaa vastaan. Ihmiset eivät kepin myötä siirry täysin työllistetyiksi, sillä työtä ei yksinkertaisesti ole kaikille riittävästi tarjolla. Osatyökykyiset eivät edes voisi täysipäiväistä työtä ottaa vastaan.

Lisäksi aikuiskoulutustuen poisto herätti keskustelijoissa kritiikkiä. Muutoksen myötä yhä harvemmalla on mahdollisuus kouluttautumalla pyrkiä muuttamaan työllisyystilannettaan.

Hallituksen toimissa ei juuri nähty kannustamista, ainoastaan kurjuuttamista. ”Nykyisessä poliittisessa ilmapiirissä kaikista ei haluta pitää huolta. Jos ihmisille haluttaisiin säälliset elinolosuhteet, siihen kyllä keksittäisiin keinot. Esimerkiksi lapsiperheköyhyyden lisääminen on ollut tietoinen ja iso poliittinen arvovalinta”, Krista Kiuru (sd) totesi paneelissa.

Työssäkävien köyhyys puhuttaa EU:ssa

Köyhyysviikko päättyi EAPN-Fin miniseminaariin perjantaina 14.11.2025. Seminaarin aluksi europarlamentaarikko **Li Andersson** loi katsauksen työllisyyteen ja sosiaaliturvaan liittyviin ajankohtaisiin aiheisiin EU:ssa.

EU:n työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan puheenjohtajana toimiva Andersson totesi työssäkävien köyhyyden olevan yksi EU:ssa tällä hetkellä puhuttavista työllisyyden teemoista. ”Suomea lukuun ottamatta työllisyys on tällä hetkellä Euroopassa ennätysellisen korkealla. Töistään huolimatta monella eurooppalaisella on kuitenkin vaikeuksia jopa lämmittää kotejaan”, Andersson summasi tilanteen.

EU:ssa valmistellaan paraikaa EU-historian ensimmäistä köyhyyden vastaista strategiaa. Virallinen tavoite on vähentää köyhyysriskissä olevia ihmisten määrää 15 miljoonalla vuoteen 2030 mennessä.

”Valiokunnassamme ajamme köyhyysstrategiaan ajatusta siitä, että köyhyys tulisi tunnistaa ihmisoikeusrikkomukseksi. Haluamme myös, että EU:n tasolla ryhdyttäisiin puhumaan vähentämisen sijaan köyhyyden poistamisesta.”, Andersson linjasi.

Köyhyys lisääntyy Suomessa

Perjantain 14.11. miniseminaarissa julkistettiin myös EAPN-Fin:in tuorein Suomen köyhyysraportti eli Köyhyysvahti 2025. Sen kirjoittajina on noin 20 eri toimijaa EAPN:n jäsenjärjestöistä.

Vahdin mukaan köyhyyteen luisumisen riski on kasvanut pelkän sosiaaliturvan varassa elävillä, yksin asuvilla työttömällä, opiskelijoilla sekä epätyypillistä työtä tekevillä.

Suomi on asettanut tavoitteekseen vähentää köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien määrää 100 000 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä. Yleinen politiikka on kuitenkin vuodesta 2023 lähtien suuntautunut köyhyyden vähentämisen sijaan valtionvelan pois maksamiseen. Menleikkausten kohteeksi ovat joutuneet jo nyt kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat ihmiset. Silti hallitus haluaa edelleen alentaa sosiaaliturvan tasoa vuonna 2026. Nämä leikkaukset tulevat pudottamaan lisää ihmisiä köyhyyteen. Hallitus on jo nyt leikannut lapsilta ja lapsiperheiltä rajummin

kuin 1990-luvun laman aikana leikattiin. STM:n arvion mukaan uusien leikkausten seurauksena 31 000 uutta lasta putoaa köyhyysrajan alapuolelle.